

To je ale překvapení, že zelená politika ničí ekonomiku. Šichtařová gratuluje „objevu“ z Německa

- CZ24 News | 4. září 2023

ČESKO: Dlouhé měsíce se vedou jednání o podobě konsolidačního balíčku, abychom nakonec zjistili, že je jeho výše naprosto nedostačující. „Na výdajové straně rozpočtu si žijeme nad poměry. Pokud si to včas neuvědomíme, veřejné financí potká rozvrat. Z něho bychom se mohli dostávat třeba celé desetiletí,“ říká pro ParlamentníListy.cz Markéta Šichtařová. Sarkasmem nešetří k poznání šéfa Německé obchodní a průmyslové komory Achima Derckse, že důvěra podnikové sféry v energetickou politiku země klesá k bodu mrazu a obavy ze ztráty konkurenceschopnosti nikdy nebyly větší.

Ministerstvo financí v pátek zveřejnilo návrh státního rozpočtu pro příští rok, který počítá se schodkem 252 miliard korun, což je výrazně více než 235 miliard uváděných v první verzi v červnu. Je to nejspíš důsledek nechuti jednotlivých rezortů ke škrtům. Lze i tak brát alespoň trochu za úspěch, že návrh je nižší než pro letošek schválený rozpočet se schodkem 295 miliard korun?

Shodou okolností zrovna v pátek bylo 1. v měsíci, což znamená dílčí zveřejnění výsledků státního rozpočtu – a toto číslo je zajímavé srovnat s návrhem rozpočtu na příští rok. Je pravdou, že schodek státního rozpočtu ke konci srpna klesl na 194,6 miliardy korun z červencových 214,1 miliardy korun. Jenže nesmíme zapomínat, že ke zlepšení hospodaření přispěla dividenda energetické společnosti ČEZ ve výši 54 miliard korun. Za lepším výsledkem tedy nejsou úspory na výdajové straně. Někdo by mohl chválit, že výsledek hospodaření státu za osm měsíců byl nejlepší od začátku pandemie covidu-19. Co je to ale platné, když zároveň byl schodek čtvrtý nejhlubší od vzniku Česka.

A teď tu do toho máme onen návrh státního rozpočtu na příští rok se schodkem 252 miliard korun. Návrh počítá s poklesem výdajů ve většině rozpočtových kapitol. Nejvíce škrtá v kapitole ministerstva pro místní rozvoj, kde se výdaje snižují o 45,9 procenta, následuje ministerstvo zdravotnictví s poklesem výdajů o 26,5 procenta a ministerstvo průmyslu a obchodu s poklesem o 26,2 procenta. Největší meziroční růst je v návrhu u kapitoly ministerstva obrany, jehož výdaje by se měly zvýšit o 35,2 procenta. Nový zákon totiž nařizuje, aby výdaje na obranu dosahovaly dvě procenta hrubého domácího produktu.

Co na to říct? Dlouhé měsíce se vedou jednání o podobě konsolidačního balíčku, abychom nakonec zjistili, že je jeho výše naprosto nedostačující. Na výdajové straně rozpočtu si žijeme nad poměry. Pokud si to včas neuvědomíme, veřejné financí potká rozvrat. Z něho bychom se mohli dostávat třeba celé desetiletí.

Vláda Petra Fialy chce zvrátit stagnaci tuzemské ekonomiky a vedle škrcení veřejných rozpočtů se chce zaměřit i na růst. Proto v Národní ekonomické radě vlády vznikla pracovní skupina s úkolem vymyslet, jak dostat Česko zpět k růstu, a to pod vedením ekonoma Dominika Stroukala z Metropolitní univerzity Praha. S jakými návrhy opatření by tak mohla přijít? A nemělo takové zadání přijít od vlády dříve než v polovině jejího mandátu?

Já vám to řeknu takto: Vždy, když stát vyhlásí boj za hospodářský růst a podporu ekonomiky, dopadá to špatně. Nejlépe se vždy daří ekonomikám, kterým stát neubližuje svou pomocí. Vidět to je sice na

každé ekonomice, která měla tu smůlu, že jí stát začal pomáhat, či spíš „pomáhat“, ale snad nejhezčím učebnicovým příkladem je Čína, a my se z této učebnice můžeme učit.

Mnoho desetiletí skvěle nastartovaná čínská ekonomika měla tu smůlu, že – zejména kvůli rostoucí statistické základně – se jí už nedařilo dosahovat tak vysokého růstu HDP, jaký si čínská komunistická strana přála, takže výkladní skříň nevypadala tak skvěle, jak by si soudruzi přáli – a proto začali čínské ekonomice „pomáhat“. A to byl ten kámen úrazu.

Číňané proto snížili výrazně úrokové sazby a vláda se zaručila za dluhy některých realitních developerských společností. Stalo se, co se stát muselo – developeři začali stavět jak o život, ačkoliv nebyla příliš odpovídající poptávka. V Číně tak dnes stojí celá obrovská města duchů. Došlo k tomu, čemu se v klasické ekonomii říká vytvoření monetární iluze a následných chybných investic. A dnes má čínská ekonomika obrovský problém.

Proč vám to vykládám: Takových příkladů bychom po světě mohli najít spoustu a vždy bychom se dobrali k tomu, že jakmile se nějaká vláda rozhodne „pomoci“ ekonomice k růstu, je to v pytlí. To nejlepší, co vláda může udělat a jak nejlépe může ekonomice pomoci, je nechat ji být na pokoji a neničit ji svými zásahy.

Já samozřejmě v tuto chvíli nevím, co pan Stroukal a jeho tým vymyslí, ale už nyní můžeme říci: Dobrý plán to bude tehdy, pokud jeho výsledkem bude zmenšení přerozdělování a zmenšení role státu. V takovém případě to ekonomiku nastartuje. Jenomže současně mi je také jasné, že zadání od vlády znělo zcela jinak. A že pokud by čistě náhodou plán opravdu byl dobrý, tedy nutil by vládu zmenšit její aktivitu, byl by vládou odmítnut.

Šetření Německé obchodní a průmyslové komory ukázalo, že energetická transformace země, tzv. Energiewende, negativně doléhá na konkurenceschopnost německých firem a téměř třetina podniků tamního zpracovatelského průmyslu proto zvažuje, či už uskutečňuje přesun výroby do zahraničí. Podle šéfa Německé obchodní a průmyslové komory Achima Derckse důvěra podnikové sféry v energetickou politiku země klesá k bodu mrazu a obavy ze ztráty konkurenceschopnosti nikdy nebyly větší. Jak si vysvětlit, že politici při svých rozhodováních o energetické budoucnosti šli a jdou proti zájmům těch, co si je zvolili (a nejde pochopitelně jen o Německo)?

No to je mi ale „překvapení“, že energetická transformace a zelená politika ničí ekonomiku! Jasně, že zelená ideologie jde proto zájmům průmyslu, celé ekonomiky, a tedy i voličů. A čím si to vysvětlit? To je přeci snadné. Ideologii můžeme chápat jako způsob, jak ospravedlnit nějaký politický řád, státní násilí. Takže znáte snad jakoukoliv ideologii, která by byla v zájmu celé společnosti? Byl snad fašismus v zájmu společnosti, která vynesla Hitlera k moci? Nebyl. A dokonce (v rozporu s mylným rozšířením přesvědčením!) byl naprosto v rozporu se zájmy německého průmyslu 30. let. A přesto se přihodil. Byl snad marxismus leninismus v zájmu dělníků, natož celé společnosti? Nebyl. A přesto se přihodil. Je zelená ideologie v zájmu průmyslu či celé společnosti? Není. Ale děje se.

„Za mimořádně vysokou inflaci v Česku může i chybná měnová politika České národní banky“. To netvrdím já, ale [guvernér ČNB Aleš Michl](#). Šéf centrální banky upozorňuje, že mezi prosincem 2016 a dubnem 2017 se zvýšila bilance ČNB, respektive likvidita bankovního sektoru, o závratný bilion korun, a to z 1300 na 2300 miliard korun. To podle Michla „přispělo k tomu, že jsme později měli nejvyšší jádrovou inflaci v EU“. Když si vezmu jádro toho sdělení, je to tak, že i vinou chybného rozhodnutí ČNB mělo a má Česko tak vysokou inflaci a že jsou za ni zodpovědni tehdejší centrální bankéři?

No samozřejmě! Koneckonců přesně toto na tomto místě omílám snad už od úplného začátku, co

spolu tyto rozhovory vedeme. Za velmi vysokou inflaci může mnoho peněz v oběhu, a ty se tam dostaly dvěma způsoby: Zaprvé je tam poslala ČNB zejména (ale nejen!) v letech 2016 – 2017, zadruhé je tam poslala vláda zejména (ale nejen) v letech 2020 – 2021. A zatímco ČNB už razantně obrátila a peníze z oběhu stahuje, vláda si pořád jede to svoje a pořád peníze do oběhu posílá, čímž usilí ČNB hatí a dál působí proinflačně.

Zatímco v Polsku a Maďarsku představují eurové vklady 13 %, respektive 20 % všech depozit, u českých domácností je to jen necelých pět procent. I tak drtivá většina leží na běžných účtech, které nejsou úročeny vůbec. Jedna z bank v tuzemsku přišla začátkem srpna se zatraktivněním eurového vkladu na jeden rok, koncem měsíce výrazně zvýšila sazby i na krátkodobých termínovaných vkladech v eurech. Co může být za tím, že Češi tak výrazně preferují u vkladů domácí měnu, a v čem spočívá výhoda mít vklad v eurech, když není vůbec úročen?

Je to tím, že Češi jsou rozumní. (Mezi námi, taky eurový vklad nemám, nejsem blázen.) Kde je obzvláště překvapivý vysoký podíl eurových vkladů, to je Maďarsko. Maďarsko totiž má za sebou už jednu finanční krizi, která mimochodem vynesla k oblíbě Viktora Orbána. Tehdy si Maďaři brali hojně úvěry v eurech, ale když potom došlo k oslabení forintu, najednou se ukázalo, že nejsou schopni tyto eurové úvěry splatit. Maďaři se ale nepoučili a zase znovu experimentují s kurzovým rizikem. Češi jsou vůči euru skeptičtější, a je to zdravý skepticismus, proto ani já euru nedůvěřuju.

Ale hlavně: Vždyť to ani matematicky nevychází! Celé první pololetí tohoto roku byly úrokové sazby v korunách vyšší než eurové (a stále jsou), a do toho se ČNB zavázala bránit korunu intervencemi před případným oslabením k euru (to už neplatí). Takže kdo měl koruny, měl jistý úrokový výnos proti euru a k tomu měl jistotu, že nedojde skrze intervence ke kurzové ztrátě. Takže koruna produkovala zaručený výnos proti euru. Tak proč by, proboha, někdo měl mít vklad v eurech, pokud nemá s eurozónou čilé obchodní styky?

Nové pravidlo pro předčasné splacení hypotéky, které by bankám umožnilo žádat po klientovi až dvě procenta z nesplacené jistiny, pravděpodobně změní Poslanecká sněmovna. Řekl to ministr financí Zbyněk Stanjura, který úpravu zákona o spotřebitelském úvěru před prázdninami navrhl vládě. Prý je připraven debatovat o tom, zda jsou dvě procenta správná úroveň a jestli má být horní mez tohoto poplatku pro klienta stanovena procentem, nebo pevnou částkou. Čím to, že v krátké době mění svůj pohled na věc? Jaké z pravidel by se zamlouvalo vám?

Myslím, že tento názorový obrat, je poplatný tomu, že ministr Stanjura čelí tlaku veřejnosti a médií, které jsou silně proti novému pravidlu pro předčasné splacení hypotéky. Přitom tento poplatek za předčasné splacení hypotéky je hluboce nepochopen, a pokud nakonec neprojde, hypotečnímu trhu to navzdory široce rozšířené představě ublíží.

Tak především už jen tvrzení, že banky si „budou za předčasné splacení hypotéky nově účtovat poplatek“, je hodně zavádějící. Pravda je taková, že nyní samozřejmě v určitých případech je možné hypotéku splatit předčasně bezplatně, nově to bude možné TAKÉ, a dokonce se okruh možností bezplatného splacení ještě ROZŠÍŘÍ.

Tak například už dnes platí a dál bude platit, že můžete splatit svůj úvěr bez jakýchkoliv dodatečných nákladů při mimořádných životních či zdravotních situacích. Další možností je a nadále bude v termínu refixace. A tak dál. A nově se dokonce v návrhu zákona počítá ještě s dalšími možnostmi plného předčasného splacení bez poplatku, a to kupříkladu při vypořádání SJM manželů při rozvodovém řízení. Jinými slovy, představa, že hypotéku už „bez pokuty“ předčasně nesplatíte, je jen neznalost reality. Jenomže přesně takto nyní značná část lidí celý humbuk kolem hypoték vnímá.

Takže jak je to doopravdy s oním poplatkem: Mnoho lidí si oblíbilo něco, čemu se v bankovníctví trochu familiárně říká hypoteční turistika. Lidé si zvolí banku, která v daný okamžik nabízí nejlevnější fixaci úrokových sazeb, a když za pár měsíců zjistí, že jiná banka začala nabízet ještě levnější úroky, rozhodnou se banku změnit. Takže svůj první úvěr předčasně splatí a přeskočí do jiné banky, v tu chvíli výhodnější.

Pro spekulanta jistě zajímavá strategie, pro banku ale velký problém. Banka si totiž musí velmi dobře plánovat své budoucí finanční toky. Pokud nemůže banka odhadnout, jak se budou vyvíjet její příští finanční toky, přináší jí to rizika. Aby neohrozila ostatní klienty, musí přijmout bezpečnostní opatření – to se projevuje tak, že nemůže nabízet dostatek úvěrů, případně nemůže dostatečně snížit úrokové sazby u dlouhodobých fixací. Kvůli tomu, že existují hypoteční turisté, musí ostatní klienti, kteří takto nespekulují, platit zbytečně vysoké úroky.

Lidé se kvůli poplatku za předčasné splacení hypotéky bouří, ale jen proto, že většina z nich neví, že tento poplatek by naopak pomohl většině z nich. Většina dlužníků totiž mezi hypoteční turisty nepatří a svůj úvěr se předčasně rozhodnou splatit při některé ze situací vyjmenovaných v zákoně. Tedy bez poplatku. A přesně těmto lidem by se hypotéky zlevnily, jakmile by poplatek za předčasné splacení hypotéky v nestandardní chvíli byl zaveden. Banky by totiž nepodstupovaly takové riziko, že se jim zcela neplánovaně rozhodí finanční toky, a mohly by si dovolit pro většinu lidí zejména dlouhodobé fixace zlevnit.

Odmítaný a silně mediálně propíraný poplatek tak vlastně paradoxně přístup k bydlení zlevňuje. Jenomže to už se většinou nedočtete. Opačné strašení totiž zní mnohem zajímavěji. A pokud ministr ustoupí populismu a ustoupí od poplatku, vlastně to většinu dlužníků finančně poškodí. To jsou paradoxy, že?

[ZDROJ](#)